

नेपाल, बागमति प्रदेश, भक्तपुर, चाँगुनारायण नगरपालिका

चाँगुनारायण नगरपालिकाको स्थानीय राजपत्र

खण्ड: ४

संख्या : २१

मिति : २०७७/१०/२८

भाग-१

सभाबाट स्विकृत मिति : २०७७/१०/२५

चाँगुनारायण नगरपालिका भूमि (भुउपयोग तथा भूमि व्यवस्थापन) ऐन, २०७७

चाँगुनारायण नगरपालिका क्षेत्र भित्र भूमिको समुचित उपयोग तथा व्यवस्थापन गर्दै योजनावद्ध र एकिकृत रूपमा नगरहरूको निर्माण, बिस्तार र विकास मार्फत अधिकतम र दिगो लाभ हासिल गरी नगरवासी जनसाधारणलाई आवश्यक सेवा र सुविधाहरू पुर्याउने सम्बन्धमा आवश्यक व्यवस्था गर्न वाञ्छनीय भएकोले, स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ को दफा १०२ को उपदफा (२) ले दिएको अधिकार प्रयोग गरि चाँगुनारायण नगरपालिका नगरसभाले यो ऐन बनाएको छ ।

परिच्छेद १ प्रारम्भ

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ :

(१) यो ऐनको नाम “चाँगुनारायण नगरपालिका भूमि (भुउपयोग तथा भूमि व्यवस्थापन) ऐन, २०७७” रहेको छ ।

- (२) यो ऐन चाँगुनारायण नगरपालिका क्षेत्रभित्र लागू हुनेछ ।
- (३) यो ऐन चाँगुनारायण नगरपालिकाले स्थानीय राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी तोकेको क्षेत्रमा तोकेको मितिदेखि प्रारम्भ हुनेछ ।

२. परिभाषा : विषय र प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा

- (क) “ऐन” भन्नाले “चाँगुनारायण नगरपालिका भूमि (भुउपयोग तथा भूमि व्यवस्थापन) ऐन, २०७७” सम्झनु पर्दछ ।
- (ख) “नगरपालिका” भन्नाले चाँगुनारायण नगरपालिका सम्झनु पर्दछ ।
- (ग) “प्रमुख” भन्नाले चाँगुनारायण नगरपालिकाका प्रमुख सम्झनु पर्दछ ।
- (घ) “उप-प्रमुख” भन्नाले चाँगुनारायण नगरपालिकाका उप-प्रमुख सम्झनु पर्दछ ।
- (ङ) “कार्यपालिका” भन्नाले चाँगुनारायण नगरपालिकाको कार्यपालिका सम्झनु पर्दछ ।
- (च) “प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत” भन्नाले चाँगुनारायण नगरपालिकाका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत सम्झनु पर्दछ ।
- (छ) “सदस्य” भन्नाले चाँगुनारायण नगरपालिकाका कार्यपालिका सदस्यहरूलाई सम्झनु पर्दछ ।
- (ज) “जग्गा” भन्नाले ऐनको नगरपालिका क्षेत्र भित्रको जुनसुकै जग्गा र त्यसमा रहेका नदि, पोखरी, वन, रुख साथै त्यसमा खडा गरिएको घर लगायतका स्थाई संरचना समेत सम्झनु पर्दछ ।
- (झ) “भुउपयोग परिषद्” भन्नाले संघिय भुउपयोग ऐन, २०७६ को दफा १८ बमोजिमको चाँगुनारायण भुउपयोग परिषद् सम्झनु पर्दछ ।
- (ञ) “कार्यान्वयन समिति” : संघिय भुउपयोग ऐन, २०७६ को दफा २० बमोजिम गठन गरिएको भुउपयोग कार्यान्वयन समिति सम्झनु पर्दछ ।
- (ट) “उपभोक्ता समिति” भन्नाले सम्बन्धित जग्गाधनी वा मोहीहरू मध्येबाट जग्गा विकास सम्बन्धी आयोजना सञ्चालन, व्यवस्थापन तथा रेखदेख गर्न ऐनको दफा बमोजिम गठित उपभोक्ता समिति सम्झनु पर्दछ ।
- (ठ) “स्थानीय कानून” भन्नाले चाँगुनारायण नगरपालिकाको नगरसभा वा नगर कार्यपालिकाले बनाएको ऐन, नियम, निर्देशिका सम्झनु पर्दछ ।
- (ड) “भुउपयोग” भन्नाले नगरपालिका क्षेत्र भित्रको जग्गाको उपयोग सम्झनुपर्छ ।
- (ड) “जग्गा विकास” भन्नाले जग्गा विकास गरी बाटो, ढल निकास, खानेपानी विद्युत समेतका आवश्यक शहरी पूर्वाधारहरूको व्यवस्था गरी व्यवस्थित वस्ती विकासको लागि गरिने जग्गाको विकास सम्झनुपर्छ ।
- (ढ) “योजना अनुमति” भन्नाले यसै ऐन अनुसार जग्गा विकास गर्न नगरपालिकाबाट दिइने अनुमतिलाई बुझ्नुपर्छ ।

परिच्छेद २

चाँगुनारायण भुउपयोग परिषद्

३. चागुनारायण भुउपयोग परिषद् : नगरपालिका क्षेत्र भित्र भुउपयोग क्षेत्र तथा भुउपयोग योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयनका लागि कार्यपालिकाले नै स्थानीय भुउपयोग परिषद्को रूपमा कार्य गर्नेछ ।
४. भुउपयोग परिषद्को काम, कर्तव्य र अधिकार: स्थानीय भुउपयोग परिषद्का काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ:
- (क) नगरपालिका भुउपयोग योजना स्वीकृत गर्ने ।
- (ख) भूमि सम्बन्धी लगत सङ्कलन, विश्लेषण र उपयोग गर्ने ।
- (ग) नगरपालिकाको भुउपयोग क्षेत्र नक्सा अद्यावधिक गराउने ।
- (घ) आवश्यकता अनुसार नगरपालिकाको भुउपयोग उपक्षेत्र वर्गीकरण गर्ने ।
- (ङ) भुउपयोग क्षेत्र वर्गीकरण सम्बन्धी सुचना तोकिए बमोजिम नगरवासी र सरोकारवालाको पहुँचमा पुर्याउन स्थानीय भुउपयोग कार्यान्वयन समिति र सम्बन्धित निकायलाई निर्देशन दिने ।
- (च) नगरपालिकाको भुउपयोग योजना कार्यान्वयनका प्रक्रिया र मापदण्ड तयार गरी लागू गर्ने ।
- (छ) भुउपयोग योजना कार्यान्वयनको अनुगमन गर्ने ।
- (ज) भुउपयोग परिवर्तनको लागि स्पष्ट आधार र कारण सहित सिफारिस गर्ने ।
- (झ) भुउपयोगको लागि तोकिए भन्दा फरक उपयोग गरेकोमा कारवाही गर्ने ।
- (ञ) भुउपयोगमा उल्लेखनीय योगदान गर्ने व्यक्ति, परिवार वा संस्थालाई पुरस्कृत गर्ने ।
- (ट) धार्मिक, ऐतिहासिक, सांस्कृतिक, पुरातात्विक, सार्वजनिक, सामुदायिक, स्थलहरुको संरक्षण गर्ने ।
- (ठ) नगरपालिकाको भुउपयोग सम्बन्धी आवश्यक नीतिहरु तर्जुमा गरी पारित गर्ने ।
- (ड) तोकिएबमोजिमका अन्य कार्य गर्ने ।
५. स्थानीय भुउपयोग परिषद्को कार्य संचालन:
- (१) स्थानीय भुउपयोग परिषद्को अध्यक्षता नगर प्रमुखले गर्नेछन् ।
- (२) नगरपालिका प्रमुखले तोकेको एक अधिकृत कर्मचारीले स्थानीय भुउपयोग परिषद्को सचिवको रूपमा दैनिक कार्यसंचालन गर्नेछ ।
- (३) कार्यसम्पादनको क्रममा आवश्यकता अनुसार स्थानीय भुउपयोग परिषद्ले योजनाविद्, इन्जिनियर, कानूनविद् समेतका विज्ञहरु रहेको भुउपयोग विज्ञ समिति गठन गर्न सक्नेछ ।
- (४) स्थानीय भुउपयोग परिषद्को सचिवालय नगरपालिकामा वा परिषद्ले तोकेको स्थानमा हुनेछ ।
- (५) स्थानीय भुउपयोग परिषद्को बैठक वार्षिकरूपमा कमिमा दुई पटक बस्नेछ ।
- (६) स्थानीय भुउपयोग परिषद्को बैठक तथा कार्य संचालन सम्बन्धि अन्य व्यवस्था तोके बमोजिम हुनेछ ।

परिच्छेद ३

चाँगुनारायण भुउपयोग कार्यान्वयन समिति

६. **कार्यान्वयन समिति** : स्थानीय भुउपयोग परिषद्को कार्यमा सहयोग गर्न देहाय बमोजिमको एक भुउपयोग कार्यान्वयन समिति गठन हुनेछ :
- (क) नगर प्रमुख - अध्यक्ष
(ख) सम्बन्धित वडाको वडा अध्यक्ष - सदस्य
(ग) नगरपालिकामा रहेका संघिय कृषि, वन, भुमी, सहरी विकास र भौतिक पुर्वाधारसंग सम्बन्धित शाखाका प्रमुखहरु - सदस्य
(घ) सरोकारवाला मध्येबाट स्थानीय भुउपयोग परिषद्ले तोकेको दुईजना महिला सहित चार जना - सदस्य
(ङ) प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत - सदस्य
७. भुउपयोग कार्यान्वयन समितिको काम कर्तव्य र अधिकार: भुउपयोग कार्यान्वयन समितिको काम कर्तव्य र अधिकार संघिय भुउपयोग ऐन, २०७६ र चाँगुनारायण भुउपयोग परिषद्ले तोके बमोजिम हुनेछ ।
८. भुउपयोग कार्यान्वयन समितिको कार्य संचालन : भुउपयोग कार्यान्वयन समितिको कार्य संचालन सम्बन्धी व्यवस्था भुउपयोग परिषद्ले तोके बमोजिम हुनेछ ।

परिच्छेद ४

जग्गा विकासको अनुमति र जग्गा विकास प्रकृया

९. **जग्गा विकास गर्न अनुमति लिनुपर्ने:**
- (१) नगरपालिका भित्र यस ऐन बमोजिमका निकाय र जग्गा विकास उद्देश्यले संस्थापित भई यस ऐन बमोजिम जग्गा विकासको अनुमति लिएका संस्थाले मात्र नगरपालिका क्षेत्रमा जग्गा विकास गर्न पाउछन् ।
- तर यो ऐन, लागू हुँदा कायम रहेका जग्गाधनी व्यक्ति भएको भए पनि यस ऐन बमोजिमका अन्य शर्तहरु पुरा गरी जग्गा विकासको अनुमति लिई जग्गा विकास गर्न पाउनेछन् ।
- (२) यस ऐन लागू हुनु पूर्व साविका गाविस वा नगरपालिकाबाट सिफारिस भै उपत्यका विकास प्राधिकरणबाट स्वीकृत भै आएका जग्गा विकास योजनाहरु समेत नगरपालिकाबाट तोकिएको

दस्तुर तिरि स्वीकृत लिएर मात्र बेचविखन गर्नुपर्ने छ । साथै स्वीकृती नलिई बेचविखन भएको रहेछ भने सम्बन्धित जग्गाधनीबाट घर निर्माण गर्दा प्रति आनाको रु १०००१- दरले आयोजना स्वीकृती वापतको रकम असुल उपर गरिने छ । यसरी असुल उपर गरिने रकम उक्त क्षेत्रको पूर्वाधार विकासमा खर्च गरिने छ ।

- (३) माथी उपदफा (२) बमोजिम आयोजना क्षेत्र भीत्र नभएको क्षेत्रमा समेत घर नक्सा पास गर्दा वा भवन निर्माण सम्पन्न प्रमाण लिदा प्रति नक्सा रु ४०००१- पूर्वाधार विकास वापत रकम असुल गर्न सकिने छ ।
- (४) योजना अनुमती कारवाही: जग्गा विकास योजना स्वीकृती गर्दा तोकिएका प्रकृया अवलम्बन गर्नुपर्नेछ ।
 - (क) दरखास्त प्राप्त पश्चात नगरपालिकाको सहरी विकास तथा भवन निर्माण शाखाले संलग्न कागजातहरु प्रचलित ऐन कानून कार्याविधि र निर्देशिका एवम नगरपालिकाले तोकेको मापदण्ड भित्र भए नभएको रुजु गर्नुपर्ने,
 - (ख) प्राप्त विवरण कागजातहरुमा केही नपुग भए नपुग कागजात पेश गर्न सम्बन्धित निवेदकलाई निवेदन दर्ता भएको मितिले १५ दिन भित्र अनुसूची २ अनुसारको ढाँचामा जानकारी प्रदान गर्ने,
 - (ग) खण्ड (ख) बमोजिम माग भएको विवरण प्राप्त भएपछि सम्बन्धित प्राविधिकले वडा अध्यक्षको रोहवरमा अनुसूची ३ बमोजिमको प्राविधिक प्रतिवेदन पेश गर्नु पर्नेछ ।
 - (घ) खण्ड (ग) बमोजिम प्राविधिक प्रतिवेदन प्राप्त भएपछि दफा ३ बमोजिम गठन भएको समितिले प्लानिङ्ग अनुमतिको लागि सिफारिस गर्ने छ । समितिको सिफारिसको आधारमा तोकिएको राजश्व लिई नगरपालिकाले अनुसूची ४ को ढाँचामा सम्बन्धित पक्षलाई योजना अनुमती प्रदान गर्ने छ ।

१० योजना अनुमति नलिई जग्गा विकास गरेमा कारवाही हुने:

- (१) नगरपालिकाबाट योजना अनुमति नलिई कसैले जग्गा विकास योजना संचालन गर्न पाइने छैन ।
- (२) कसैले अनुमति नलिई जग्गा विकास योजना संचालन गर्न लागे वा जग्गा विकास गरेको देखिएमा योजना क्षेत्रमा सम्बन्धित वडा अध्यक्षले उक्त कार्य रोक्न लगाई नगरपालिकाबाट योजना स्वीकृतीका लागि सम्पर्क राख्न लिखित रुपमा जानकारी गराउने छ ।
- (३) उपदफा (२) बमोजिम सम्बन्धित पक्षले जानकारी प्राप्त गरेपछि अटेर गरेमा उक्त क्षेत्रको जग्गा खरिद विक्री गर्नका लागि घर बाटोको सिफारिस समेत रोक्का गर्न सकिनेछ । साथै उक्त क्षेत्रमा घर निर्माणका सबै कार्य गर्न सकिने छ ।
- (४) यो ऐन लागु हुन पूर्व जग्गा विकास योजना सुरु गरेका जग्गा विकास कर्ता वा हालको जग्गाधनीबाट तोकिएको अनुमति शुल्क, दस्तुर जरिवाना वापत तोकिएको रकम र खुला

क्षेत्र व्यवस्थापन कोष रकम समेत असुल गरी इजाजत प्रदान गर्न सकिने छ । जरीवाना वापत इजाजत प्रदानका लागि तोकिएको दस्तुरमा ५०% थप गरि लिइने छ ।

- (५) उपदफा (१) बमोजिम योजना अनुमति नलिई जग्गा विकास गरेको पाइएमा त्यस्ता जग्गाको साविकका जग्गाधनीबाट माथी उपदफा (४) बमोजिमको खर्च असुल गरिने छ ।

११. जग्गा विकासको लागि अनुमतिको प्रक्रिया :

नगरपालिका क्षेत्रमा जग्गा विकास गर्न चाहने संस्थाले देहाय बमोजिमको प्रकृया पुरा गरि तोकिएको ढाँचामा भुउपयोग कार्यन्वयन समितिले तोकेको निवेदन दस्तुर तिरी जग्गा विकासको अनुमतिको लागि निवेदन दिनु पर्नेछ :

- (क) जग्गा विकास गरि घडेरी बनाइने क्षेत्रसम्मको पहुच मार्गको लोकेशन प्लान सहितको कित्ताको विवरण खुल्ने नक्साको ट्रेस,
(ख) सम्बन्धित जग्गाधनीको जग्गा विकास गर्ने सम्बन्धि मञ्जुरीनामा कागजको सक्कलै प्रति,
(ग) जग्गा विकास गर्न चाहेको क्षेत्रफल र योजना खाका,
(घ) जग्गा विकास गरिने जग्गाको हाल सम्मको मालपोत (एकिकृत सम्पतिकर लागु भए पछि एकिकृत सम्पति कर) तिरेको प्रमाण ।
(ङ) संचालकले जग्गा विकास गर्दा साधसधियार, पानीको निकास, परम्परा देखी चलि आएको बाटो सार्वजनिक पर्ति जग्गा, पानी घाट आदिलाई कुनै प्रकारले नमिच्ने व्यहोरा सहितको तोकिए बमोजिमको प्रतिबद्धता पत्र,
(च) योजना क्षेत्रको संभाव्यता अध्ययन प्रतिवेदन, भू-उपयोग नक्सा ।

१२. विकसीत घडेरीको विवरण पेश गर्नु पर्ने :

- (१) जग्गा विकास गर्ने व्यक्ति वा संस्थाले जग्गा प्लानिङ्ग पश्चात कायम हुने विकसीत घडेरीको विस्तृत विवरण सहितको खाका पेश गर्नुपर्ने छ ।
- (२) दफा (१) बमोजिमको विवरणमा पेश गर्दा निम्नानुसारको विषय खुलाई पेश गर्नुपर्नेछ ।
- (क) विकास गरिने जग्गा सम्म जोड्ने बाटोको चौडाई कम्तीमा ८ मिटरको हुनु पर्ने छ । प्लानिङ्ग क्षेत्र भित्रका बाटाहरु अनिवार्य रुपमा ६ र १.५ सेड व्याक मिटर चौडाइको कायम हुनु पर्ने ।
(ख) घुम्तीबाटो वा मोडको न्यूनतम अर्धव्यास बाटोको चौडाई भन्दा ३.५ मीटरले बढी हुनु पर्नेछ ।
(ग) जग्गा विकास क्षेत्रको ढल निकासको साथै सतह पानीको उचित व्यवस्थापन हुने योजना पेश गर्ने ।
(घ) प्लानिङ्ग योजना पेश गर्दा बाटोको लागि कम्तीमा १५% र खूला क्षेत्रको लागि कम्तीमा ५% क्षेत्रफल छुटिएको हुनुपर्नेछ ।

- (ड) बाढी वा पहिरो वा अन्य प्राकृतिक प्रकोपले क्षति पुऱ्याउन सक्ने र ३० डिग्री भन्दा भिरालो जग्गामा विकास गर्न पाइने छैन ।
- (च) विकसित घडेरीको हुनुपर्ने न्युततम क्षेत्रफल भुउपयोग कार्यान्वयन समितिले नगरपालिका भित्र क्षेत्रको वर्गिकरण गरी फरक फरक तोक्न सक्नेछ ।
- (छ) घडेरीको आकार साभाव्यता आयाकार र घर बनाउन उपयुक्त हुनुपर्नेछ । प्रत्येक घडेरीको कित्तामा कम्तीमा ३ मिटरको मोटर बाटोको पहुँच हुनुपर्नेछ ।
- (ज) विकसित घडेरीको आयातकार हुनुपर्ने साथै गहिराई चौडाई तीन गुणा भन्दा बढी नहुने गरी विकसित घडेरी योजना प्रस्ताव गर्नु पर्नेछ ।
- (झ) बाढी, पहिरोले क्षतिगर्न सक्ने र ३० डिग्री भन्दा बढी भिरालो जग्गामा जग्गा विकास गर्न पाइने छैन ।
- (ञ) पहुँच मार्ग सम्म ढल निकास भएमा सो ढलमा आयोजना क्षेत्रको ढल निकास जड्नु पर्नेछ । ढल नभएको हकमा सेफ्टी ट्यांक र सोकपिटको माध्यमबाट फोहरपानी व्यवस्थापन गर्ने गरी योजना पेश गर्नुपर्नेछ । साथै योजना क्षेत्रमा आकासे पानीको उचित निकासको व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ ।
- (ट) खुला क्षेत्र आयोजनाको विचमा सबैले उपयोग गर्न सकिने गरी छाड्नु पर्नेछ साथै २.५ आना भन्दा सानो सानो क्षेत्रफलमा खुल्ला क्षेत्र छाड्न पाइने छैन ।
- (ठ) योजना क्षेत्रमा सार्वजनिक पर्ति जग्गा पर्ने भएमा सो जग्गा योजना क्षेत्रले उपयोग गर्ने भएमा सो वरावरको जग्गा नगरपालिकाले तोकेको ठाँउमा सार्वजनिक बाटो र सार्वजनिक जग्गाको क्षेत्रफल वरावर जग्गा नगरपालिकाहरुलाई उपलब्ध गराउनुपर्ने छ ।
- (ड) खोला, खहरे, खाल्सी आदि भएको ठाउँमा प्लानिङ्ग गर्दा नगरपालिकाले तोकेको मापदण्ड छोडी अनिवार्य रूपमा खोला, खोल्सी खहरे तर्फ बाटो बनाई खोलाबाट वस्ती सुरक्षित राख्न वृक्षारोपण, तारजाली, ग्रीन बेलट आदी बनाउनु पर्ने छ ।
- (ढ) योजना क्षेत्र भन्दा बाहिरको जग्गालाई हुनेगरी बाटो राखी नक्सा पेश गरेमा उक्त बाटोले हुने जग्गाधनिको अनिवार्य मञ्जुरी नाम पेश गर्नुपर्ने छ ।
- (ण) प्लानिङ्गका बाटोहरुमा गुणस्तरीय विद्युतका पोल र थ्री फेज तार समेत जडान गर्नुपर्ने छ । १० रोपनी भन्दा प्लानिङ्ग गर्दा विद्युत टान्सफर समेतको व्यवस्था गर्नुपर्नेछ । बाटोमा अनिवार्य खानेपानीको पाइपको व्यवस्था भएको हुनुपर्ने साथै खानेपानीको नेटवर्क स्केच समेत पेश गर्नुपर्ने छ ।
- (त) प्लानिङ्ग गर्दा छेउछाउका बाटो, ढल खानेपानीमा क्षति भएमा उक्त संरचना मर्मत गर्ने जिम्मा सम्बन्धित जग्गा विकास कर्ता हुनेछ ।

परिच्छेद ५

योजना अनुमति दस्तुर र विकसीत घडेरी

१३. योजना अनुमती दस्तुर तिर्नु पर्ने:- १) प्रतेक जग्गा विकास गर्ने व्यक्ती वा संस्थाले नियमानुसार शिर्षक नगरपालिकाले तोकेको दस्तुर बुझाउनु पर्ने छ,

क) निवेदन दस्तुर : प्रति निवेदन रु ५०००।-

- ख) योजना अनुमती दूतुर: प्रति आना रु २५००१-
ग) खुला क्षेत्र व्यवस्थापनको रकम रु : ३०००१-

१४. घडेरी विक्रिका लागि अनुमति दिने:

- (१) जग्गा विकासको स्वीकृत पश्चात स्वीकृत क्षेत्रमा जग्गा विकासको ५०% पूवाधार विकास भए पश्चात नगरपालिकाबाट निरिक्षण गरी त्यस्ता क्षेत्रका ५०% सम्म विकसित घडेरी विक्री गर्न अनुमति दिनु पर्ने छ ।
(२) उपदफा (१) बमोजिम विक्री स्वीकृत भै ५०% घडेरी विक्री गर्दा समेत बाँकी पूवाधार निर्माण नगरेमा बाँकी घडेरी विक्रिमा रोकका लगाउन सकिने छ ।
(३) घडेरी विक्रि गर्दा घर बाटो वापत नगरपालिकाले तोकेको दस्तुर सम्बन्धित वडा कार्यालयमा बुभाई बाटोको सिफारिस लिनुपर्नेछ ।

१५. इजाजत नामसारी र नविकरण:

- (१) नगरपालिकाबाट इजाजत प्राप्त भएपछि संचालकले अर्को संस्थालाई प्लानिङ्ग स्वीकृत गर्दा लाग्ने दस्तुरको ५०% ले हुन आउने दस्तुर लिई इजाजत नामसारी गर्न सकिने छ ।
(२) इजाजत पत्रको नविकरण: संस्थाले इजाजत लिए पश्चात प्रत्येक वर्ष तोकिए बमोजिम इजाजत नविकरण गर्नुपर्ने छ ।

**परिच्छेद ६
विविध**

१६. नियम बनाउने अधिकार : यस ऐनको उद्देश्य कार्यान्वयन गर्न कार्यपालिकाले आवश्यक नियम बनाई लागू गर्न सक्नेछ ।
१७. निर्देशिका र कार्यविधि र मापदण्ड बनाउने सक्ने : यस ऐनको उद्देश्य कार्यान्वयन गर्न कार्यान्वयन समितिले यो ऐन र ऐन बमोजिम बनेको नियमको अधिनमा रही आवश्यक निर्देशिका, कार्यविधि र मापदण्ड बनाई लागू गर्न सक्नेछ ।
१८. बाधा अड्काउ फुकाउ : यस ऐनको कार्यान्वयनमा कुनै बाधा अड्काउ भएमा कार्यपालिकाले बाधा अड्काउ फुकाउने निर्णय गरी लागू गर्न सक्ने छ ।

आज्ञाले,
अग्नी प्रसाद अधिकारी
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत